

KDO JE VÍTĚZ

- Pro 4. a 5. ročník ZŠ
- Pro jednu třídu
- Časová dotace: 4 vyučovací hodiny

Program určený 5. ročníkům ZŠ je situován do období 50. a 60. let 20. století. Zavede účastníky do světa československých hokejistů v době okupace. Z pohledu sportovců prožijí atmosféru těchto let, jejímž vrcholem je utkání se Sovětským svazem v rámci ZOH ve Švédsku v roce 1969, kde naši hráči po zápase nepodali soupeřům ruku jako výraz nesouhlasu se sovětskou okupací.

Ve hře v roli a při aktivitách vycházejících ze zážitkové pedagogiky a dramatické výchovy žáci prozkoumají, jakým způsobem může strach a zastrašování ovlivnit chování jednotlivce a skupiny; vyzkouší si, že nejen strach, ale i odvaha mohou být nakažlivé; že gesto odvahy a vzepření se útlaku může mít velký dopad; že je možné projevit odvahu v rámci svého oboru; že odvážný čin může mít různé důsledky.

Míčková, Jitka: Kdo je vítěz - Hráči. 2019. Fotograf. Post Bellum. Web. 8. 1. 2019

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Téma č. 1 Škola a hokej – 80 minut

Představení programu, informace o pravidlech a struktuře programu a připomenutí specifík souvisejících s hraním rolí. Je navozeno téma hokeje. Poté začíná samotná hra, žáci se přesouvají do školy v 50. letech, konkrétně do 5. třídy v roce 1958. Ve škole probíhá výuka a vyšetřování incidentu znečištění nástěnky. Pedagog v roli učitele a ředitele navozují atmosféru doby.

Téma č. 2 Národní tým a mistrovství světa – 80 minut

Po deseti letech (1968) jsou hráči trenérem jmenováni do národního týmu, žáci se stávají konkrétními hráči s konkrétním číslem. Vstupují do role svého hráče a jedou na soustředění, kde je zastihne sovětská okupace. Zjistí, co se děje v ulicích a vytvářejí si na to svůj názor. Poté se hráči od trenéra dozvědí, jak se pro ně situace se vstupem vojsk změnila. Mistrovství se nebude konat u nás, ale ve Švédsku. Ostatní výjezdy nebo soustředění v zahraničí se ruší. Reprezentaci je ministerstvem přidělen politický pracovník, který hráčům vysvětlí, že okupace byla bratrská pomoc. Je jaro 1969 a hráči odlétají na MS do Stockholmu. Nastává vrchol programu. Dojde k vítěznému zápasu se Sověty. Trenér hráčům před zápasem navrhl, že nepodají sovětskému týmu po zápase ruku. Hráči se musí rozhodnout, zda toto odvážné gesto udělají. Na jedné straně je zde možnost veřejně projevit svůj nesouhlas s okupací, na druhou stranu mají nad sebou stále státní dozor symbolizovaný politrukem. Ten jim po zápase vyhrožuje a tlačí na ně, aby tohoto gesta veřejně litovali a odvolali ho. Hra se uzavírá. Žáci se dozvědí, jak to bylo ve skutečnosti, co následovalo, jaké byly důsledky pro hráče. Následně mají možnost v reflexi vyjádřit své pocity ze hry a uvědomit si, jakou zkušenost jim hra dala.

Téma č. 3 Reflexe – 20 minut

V závěrečné reflexi žáci popisují své pocity ze hry v roli (Jaké to bylo hrát roli? Jaké to bylo rozhodovat se za postavu?), reflektují rozhodnutí postavy (Co působilo na vaše rozhodnutí? Měli jste pochyby, zda jste se rozhodli správně? Jak na vás působilo zastrašování ze strany politického pracovníka? Jak chování ostatních hráčů?). Žáci se podívají na prožité situace také ze svého pohledu, jak by se v podobné situaci rozhodli sami, a přemýšlí, zda byli někdy v situaci, kdy museli překonat strach, aby vyjádřili svůj názor. Ke konci tohoto bloku zhodnotí, zda mělo gesto hokejistů smysl a jaký.

Materiály: Tabule, křídly, dva hokejové puky, kostýmní znak učitele a ředitele, kartičky se socialistickými hesly (Příloha 2.1.1.), kostýmní znak trenéra (pištálka, triko), stopky, karty s hokejovými pojmy (Příloha 2.1.2.), karty hráčů (Příloha 2.1.3.), nahrávka „Vážení posluchači, zůstaňte u svých přijímačů“ (Příloha 2.1.5.), fotografie z okupace 1968 (Příloha 2.1.4.), papíry, tužky, Kostýmní znak politruka a sovětského kapitána, nahrávka československé hymny (Příloha 2.1.6.), Audionahrávky pamětníků (Příloha 1.1.9.).

METODICKÝ BLOK

2.2.1 Téma č. 1 Škola a hokej - 80 minut

Forma a bližší popis realizace

V úvodu programu pedagog představí žákům program, informuje o pravidlech a struktuře programu a popíše specifika související s hraním rolí. Je navrženo téma hokeje. Poté začíná samotná hra, žáci se přesouvají do školy v padesátých letech, konkrétně do 5. třídy v roce 1958. Ve škole probíhá výuka a vyšetřování incidentu znečištění nástěnky. Pedagog v roli učitele a ředitele navozuje atmosféru doby.

Cíle

Představení tématu hokeje. Na vlastní kůži poznat rozdíly mezi výukou ve škole v 50. letech a současnosti. Ujasnění si některých faktických údajů a pojmů týkajících se té doby (ČSR, ČSSR, SSSR, KSČ. Navození tíživého pocitu té doby, pocitu nesvobody.

Metody

Asociace, otázky, učitel v roli, hraní rolí v rovině simulace (hraji sám sebe ve fiktivní situaci), hraní rolí v rovině alterace (hraji postavu v situaci), sochy / živé obrazy.

Pomůcky

Tabule, křídly, dva hokejové puky, píšťalka, kostýmní znak učitele a ředitele, kartičky se socialistickými hesly (Příloha 2.1.1.).

Podrobně rozpracovaný obsah

1. hodina

- **Asociace na slovo hokej (10 min)**

Žáci se v kruhu představí. Po kruhu putuje hokejový puk, pedagog mluví: *Kdo má v ruce puk, řekne své jméno a svůj oblíbený sport, kterému se buď aktivně věnuje, nebo je jeho fanouškem. Asociace k hokeji: Pošleme si puk ještě jednou, tentokrát řeknete první, co vás napadne, když se řekne slovo „hokej“.*

Pro úvodní aktivitu je vhodný prostor, kdy žáci mohou sedět v kruhu, např. koberec v zadní části třídy. V úvodu se žáci představí a vybaví si vlastní zkušenost se sportem. Cílem asociací k pojmu hokej je připravit žáky na „prostředí“ programu a zmapovat, co o hokeji vědí. Tato aktivita rozvíjí kompetenci komunikace – žák účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce, podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu.

- **Přesun v čase - škola (20 min)**

Povídate si někdy se svými prarodiči, jaké to bylo, když byli staří jako vy? Co bylo tehdy jiné než dnes? Jak například tehdy vypadala škola?

Přesuneme se v čase zhruba o 70 let zpět do 50. let 20. století. Žáci si sednou do lavic. Přichází pedagog v roli učitele/učitelky. Napíše na tabuli datum 7. 11. 1958. Milí žáci, začíná měsíc ČSSR-SSSR přátelství. Proč toto přátelství slavíme a jak je pro naši zemi důležité? Kdo to ví? Sedíme rovně, ruce za zády, hlásíme se, nevykřikujeme! Možná nám k odpovědi pomohou tato krásná socialistická hesla. Rozdělíme se na skupiny po 4 a pokusíme vybrat ze socialistických hesel to, které nejlépe vystihuje ČSSR-SSSR přátelství. Zástupce skupiny ho napíše na tabuli.

Velmi důležité je upozornit žáky na přenos v čase do doby, kdy chodili do školy jejich dědečkové a babičky.

- **Soudružka ředitelka (10 min)**

Náhle vstoupí soudružka ředitelka (druhý pedagog). Chová se direktivně a nadřazeně k žákům i k učitelce. Vnáší atmosféru strachu. Začne vyšetřovat, kdo polil nástěnku VŘSR v aule školy hnědou tekutinou. Kouká, kdo se ve třídě chová nebo tváří podezřele. Označí podezřelé a chová se k nim jako k viníkům. Sdělí, že se jejich rodiče musí dostavit do školy, ať to děti doma vyřídí. Učitelce poručí, ať jim to zapíše do žákovské knížky.

Cílem situace ve škole je přiblížit atmosféru 50. let a vnést téma tehdejší propagandy o Sovětském svazu coby osvoboditeli, příteli a vzoru ve všech oblastech. Důležité je, aby vynikl kontrast mezi angažovanou, ale celkem laskavou učitelkou (učitelem), která se plně ztotožňuje s ideály socialismu, a chladnou a přísnou ředitelkou (ředitelem), která používá všechny nástroje moci, síly (povýšené postavení vůči žákům i učitelce) a propagandy – nepřipouští diskuzi, co je správné a dobré určuje jen strana a vláda, žáky zastrašuje, hledá narušitele a viníky k exemplárnímu potrestání. Jestliže učitel cítí, že scéna u žáků vyvolala příliš silné emoce, je dobré zařadit krátkou reflexi. Buď před živými obrazy, nebo po nich: Jak se v takové škole cítili? Jak se tehdejší škola lišila od dnešní? Jak bylo těm, které ředitelka označila jako podezřelé?

V této části jsou naplněny **občanské a sociální schopnosti a kulturní povědomí a vyjádření** – žák posuzuje a hodnotí jevy, procesy, události a problémy ve svém okolí z různých úhlů pohledu, např. z pohledu stejně staré postavy žijící ale v jiné době, tedy v 50. letech.

- **Reflexe (5 min)**

V kruhu reflexe pocitů z předchozí situace. *Jak jste se cítili v této škole?*

2. hodina

Forma a bližší popis realizace

Tíživou atmosféru přeruší příchod hokejového trenéra, který ve škole dělá nábor do juniorské reprezentace. Je to sympaťák se smyslem pro fair-play. Žáci prokazují své kvality a jsou přijati do mužstva. Po deseti letech (1968) jsou jmenováni do národního týmu, stávají se reprezentanty ČSSR a jedou na soustředění, kde se připravují na MS, které se má v ČSSR konat na jaře 1969, a kde je zastihne sovětská okupace.

Metody

evokace – brainstorming, rozehraný živý obraz, hra s pravidly, řízená relaxace, řízená imaginace (storytelling)

Pomůcky

Kostýmní znak trenéra (píšťalka, triko), stopky, karty s hokejovými pojmy (Příloha 2.1.2.)

Podrobně rozpracovaný obsah

- **Vyšetřování + hokejový trenér (5 min)**

Druhý den chce soudružka ředitelka pokračovat ve vyšetřování. Nechá žáky nastoupit do dvou řad proti sobě, podle velikosti. Je přerušena příchodem hokejového trenéra Jardy Pitnera (pedagog v roli), který přišel do školy hledat mladé hráče do juniorského týmu: *Jestli může být tahle země na něco hrdá, tak na svůj hokej určitě. Vždyť naši hoši dokonce učili hokej i sovětské bratry.*

- **Brainstorming (5 min)**

Co je důležité v hokeji? Jaké vlastnosti a schopnosti by měl hráč mít? Rychlost, přesnost, postřeh, disciplína, výdrž, spolupráce, smysl pro fair-play, odvaha riskovat...

Je vhodné pustit žákům ukázkou hokejového zápasu z té doby, ve které se program odehrává.

Postava trenéra, která je rovněž vůči žákům/hráčům v pozici autority, musí být svým přístupem kontrastní k ředitelce a učitelce. Jeho autorita je postavena na zkušenostech, hodnotách a společné práci pro společný výsledek. Hráči by měli mít pocit úlevy, že se dostávají z prostředí školy do světa hokeje.

- **Hra na postřeh (10 min)**

Dvě naproti sobě stojící řady, hráči v každé řadě se odpočítají, uprostřed leží puk. Trenér vyvolá číslo, např. 2, obě dvojky se snaží co nejrychleji sebrat puk a vrátit se na místo. Když se hráč, který ukořistil puk, vrátí na místo rychleji než soupeř bez puku, jeho družstvo má bod.

- **Návrat ředitelky (5 min)**

Vrátí se ředitelka a trenér jí sdělí, že má ve škole velmi schopné a nadané žáky a že je všechny přijímá do juniorského týmu.

- **Co to znamená trénovat hokej? – hokejové pojmy, živé obrazy (10 min)**

Pedagog mimo roli žáky upozorní, že to nebude jen samá legrace, že je čeká spousta let tréninku a tvrdé dřiny, zažijí úspěchy i neúspěchy, jak už to ve sportu bývá. Žáci se rozdělí do skupinek po 5 (jako hokejový tým na ledě). Dostanou kartičky s různými situacemi z hokejového života (Příloha 2.1.2.). Tyto situace znázorní pomocí živého obrazu. Obraz mohou následně oživit, rozehrát do scénky.

Míčková, Jitka: Kdo je vítěz – Kop na bránu. 2019. Fotograf. Post Bellum. Web. 8. 1. 2019

Cílem aktivit v této části je přiblížit žákům prostředí hokeje a v roli upevnit přesvědčení, že mají kvality, pro které je trenér uznává a chce mít ve svém družstvu. Hra s pravidly umožňuje odlehčení atmosféry a fyzickou aktivizaci. Živé obrazy poskytují nové informace o hokejovém životě a tím materiál pro další hru. Živé obrazy je možné oživit – rozehrát do krátké scény, která může končit opět v nehybném obrazu. Důležité je zde jasné zadání: obraz se nehýbe ani nemá zvuk, naopak scéna je pohyblivá se zvukem, může se v ní mluvit. Dalším cílem této aktivity je vybudovat pocit, že hráči jsou součástí týmu.

Tato hodina rozvíjí **občanské a sociální schopnosti** – žák je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, přispívá k diskusi v malé skupině, promyslí a naplánuje způsob řešení zadaného úkolu a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností; **kompetence komunikace v mateřském jazyce** – rozumí různým typům textů, běžně užívaným gestům (živé obrazy – fotografie), při vytváření obrazu účinně spolupracuje ve skupině.

2.2.2 Téma č. 2 Národní tým a mistrovství světa – 80 minut

Forma a bližší popis realizace

Po deseti letech (1968) jsou hráči trenérem jmenováni do národního týmu, stávají se konkrétními hráči s konkrétním číslem. Vstupují do role svého hráče a jedou na soustředění, kde je zastihne sovětská okupace. Hráči zjistí, co se děje v ulicích.

Metody

Skupinová improvizace, hra v roli, učitel v roli, práce s fotografiemi, rozhodnutí v situaci, reflexe rozhodnutí, zkoumání argumentů, motivací jednání, různé úhly pohledu

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Pomůcky

Karty hráčů (Příloha 2.1.3.), nahrávka „Vážení posluchači, zůstaňte u svých přijímačů“, (Příloha 2.1.5.), fotografie z okupace 1968 (Příloha 2.1.4.), papíry, tužky, kostýmní znak politruka a sovětského kapitána, nahrávka československé hymny (Příloha 2.1.6.)

Podrobně rozpracovaný obsah

- **Jsme tým (10 min)**

Trenér jmenuje hráče do národního týmu. Volá si jednotlivé hráče jménem (např. *Kde je Vlado Dzurilla? Vlado, gratuluji k postupu do národního týmu!*) a zavěsí jim na krk kartičky se státním znakem, jménem a číslem hráče. Z druhé strany jsou napsány stručné informace o hráči, stručně popsané jeho specifické vlastnosti, zájmy, popř. přezdívka. Každý si přečte svou kartu.

Hráči se jeden po druhém představí a řeknou, proč jsou rádi, že jsou v národním týmu, a na co se ve své budoucí kariéře těší.

Po představení sdělí vyučující v roli trenéra hráčům, že mají štěstí, že se do reprezentace dostali právě teď v 68, protože všechno je teď volnějši, budou snazší výjezdy do ciziny a na jaře se bude v ČSSR konat mistrovství světa. *Na to se musíme pořádně připravit a celému světu ukázat, co v nás je. I když jsme malá země, máme tu spoustu skvělých hráčů. Zítra odjíždíme na soustředění a začínáme s tréninkem.*

Zde je nutné upozornit žáky na časový posun: uplynulo 10 let, je rok 1968. Učitel může stručně nastínit, co se na jaře 1968 dělo v politice a ve společnosti. Nebo může stručnou informaci o tom dát jen v roli trenéra, jak je popsáno v části 2.

Cílem této části je vybudovat vztah hráčů k národnímu týmu a jejich motivaci reprezentovat naši zemi. Když se hráči představují, je vhodné, aby se jich trenér doptával na jejich motivaci hrát v národním týmu a na představy o budoucí kariéře. Pro závěrečné rozhodnutí je důležité, aby se hráčů osobně dotklo, že mohou svým rozhodnutím o kariéru přijít.

Míčková, Jitka: Kdo je vítěz – Hra s pukem. 2019. Fotograf. Post Bellum. Web. 8. 1. 2019

Po nominaci do národního týmu dostává hra novou rovinu. Žáci nehrají již sami sebe ve fiktivní situaci, hrají konkrétní postavu. Vstup do postavy se může odehrát různým způsobem. Např. hráči zkouší chůzi

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

své postavy, pohyb na ledě, jak dává gól, jak odpočívá na střídačce atd. Nebo řízenou imaginací – podle pokynů lektora/učitele si představují, jak to vypadá u jejich postavy doma, v pokoji, v rodném městě, ulici, kudy chodí na trénink atd.

3. hodina

- **Aktivita: Balení tašky (5 min)**

Uprostřed kruhu leží imaginární hokejová taška, každý do ní přidá jednu věc, kterou si bere na soustředění se slovy „Já si na soustředění беру...“

Pro aktivitu balení hokejové tašky, improvizace na soustředění a relaxace je vhodné tzv. boční vedení, tj. lektor je mimo roli. Do role trenéra vstupuje až při rozhlasové relaci, aby svým postojem podpořil naléhavost a závažnost situace.

- **Na soustředění: Skupinová improvizace (var. sochy) (10 min)**

a) nejlepší akce vašeho hráče na ledě (gól, přihrávka, obranná akce, brankářská akce)

b) nejnáročnější okamžik soustředění pro vašeho hráče na ledě nebo mimo led.

- **Večer před soustředěním (5 min)**

Hráči si najdou místo, kde se pohodlně uloží/usadí a zavřou oči.

Poslední večer soustředění proběhl bujarý mejdan, veselili jste se, popíjeli, pouštěli si nejnovější rockové desky, co jednomu z vás poslal strýček z USA, teď ležíte a těšíte se na blížící se mistrovství. Po půlnoci jste šli spát...

Hráči spí. V noci se ozve zvuk letadel a do ložnice vpadne trenér: *Kluci, poslechněte si rádio!*

Zazní rozhlasová nahrávka z 21. 8. 1968: *Vážení posluchači, zůstaňte u svých přijímačů...*

Ve chvíli, kdy zazní rozhlas, vstupují do života hokejistů dějinné události. Následná práce s fotografiemi slouží k tomu, aby žáci ve zkratce pochopili, co se v srpnu 1968 dělo.

- **Okupace ve fotografiích (10 min)**

Po zemi jsou rozloženy fotografie z okupace 1968. Projděte se mezi fotografiemi a na přiložené papíry запиšte, co vás k fotografiím napadá (co zaujalo, pocit atd.).

V kruhu pak pedagog přečte, co je napsáno u jednotlivých fotografií. Společné shrnutí toho, co se vlastně stalo, co příjezd vojsk znamená.

Varianta: Každý z žáků si vybere jednu fotografii, která ho nejvíce zaujala, a k ní se postaví (u některých fotek může být více žáků, u některých méně). Na můj pokyn fotografií ožíví – udělají sochu, která bude vyjadřovat náladu fotografie. Koho se dotknu, vyjádří slovem pocit své sochy.

Hráči se od trenéra dozvědí, jak se pro ně situace se vstupem vojsk změnila. Mistrovství se nebude konat u nás, ale ve Švédsku. Ostatní výjezdy nebo soustředění v zahraničí se ruší. Reprezentaci je ministerstvem přidělen politický pracovník, který hráčům vysvětlí, že okupace byla bratrská pomoc. Je jaro 1969 a hráči odlétají na MS do Stockholmu. Nastává nejdůležitější okamžik hry. Dojde k vítěznému zápasu se Sověty. Trenér hráčům před zápasem navrhl, že nepodají sovětskému týmu po zápase ruku. Hráči se musí rozhodnout, zda toto odvážné gesto udělají. Na jedné straně je zde možnost veřejně projevit svůj nesouhlas s okupací, na druhou stranu mají hokejisté nad sebou stále státní dozor symbolizovaný politrukem. Ten jim po zápase vyhrožuje a tlačí na ně, aby tohoto gesta veřejně litovali a odvolali ho. Hra se uzavírá. Žáci se dozvědí, jak to bylo ve skutečnosti, co následovalo, jaké byly důsledky pro hráče. Mají možnost v reflexi vyjádřit své pocity ze hry a uvědomit si, jakou zkušenost jim hra dala.

- **Názor na okupaci (5 min)**

Pedagog v roli trenéra prozkoumává mínění hráčů stran invaze: *Tak, hoši, co na to říkáte? Reakce hráčů. V pozadí stojí druhý učitel v roli politruka (s kostýmním znakem) a dělá si poznámky o reakcích hráčů.*

- **Politruk Boris (10 min)**

Trenér hráčům představí politruka Borise (muž se zápisníkem). Boris hráče oslovuje „soudruzi“ a podá jim ideologický výklad toho, co se stalo: *Okupace byla bratrská pomoc, stvrдили naši čelní představitelé svými podpisy na návštěvě v Moskvě. A tak to má být. Musím vám oznámit špatnou i dobrou zprávu, mistrovství světa se nepořádá u nás, pojedeme reprezentovat naši socialistickou republiku a socialistický sport vůbec. Já s vámi pojedu jako dozor, abyste netropili nějaké hlouposti, abyste nedělali zbytečná rebelská gesta, kterými nic nezmůžete, nikdo na to není zvědavý a pro vás může mít jenom nepříjemné následky, co se týče kariéry i osobního života. Jiřík, ty jsi tady vykládal něco o okupaci..., dej si příště pozor, co říkáš. Golonka, ty studuješ vysokou školu a určitě ji chceš studovat i dál, tak žádná hlouposti. Suchý, asi bys nerad přišel o místo v reprezentaci, co? Nedomanský, určitě si chceš ještě někdy zahrát v cizině, ne? Holík, asi nechceš, aby tvoji rodiče kvůli tobě přišli o práci.*

Druhá a třetí hodina rozvíjí **občanské a sociální schopnosti** – žák je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, posuzuje a hodnotí jevy, procesy, události a problémy ve svém okolí z různých úhlů pohledu, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí; **kompetence kulturního povědomí a vyjadřování** – žák kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů, volí vhodné způsoby řešení; **kompetence komunikace v mateřském jazyce** – formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory, užívá gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje.

4. hodina

- **Stockholm a trenérův návrh (10 min)**

Hráči se přesouvají do Stockholmu. Je před zápasem se Sověty. Hráči se rozdělí do skupin – do kabin (mohou být stejné skupiny jako při živých obrazech z hokejového života). Trenér jim navrhne, že po zápase Sovětům nepodají ruce. Dochází k nějaké reakci, diskutuje se nad tím – co by to mohlo pro ně znamenat

- **Zápas a vítězství - hra s pukem (5 min)**

Hráči si sednou do kruhu. Posílají se dva puky, jeden má na sobě rudou hvězdu – představuje sovětské hráče, druhý je prázdný, představuje československé hráče. Oba puky se posílají, sovětský puk nesmí dohonit československý. Pedagog vše v roli komentátora doprovází : *A je rozehráno. Naši hráči jdou do toho celým srdcem.....je to dramatická hra, plná napětí a nervozity....pozor, náš puk míří na branku Sovětů...a je to tu - ve 32 minutě a 56 vteřině Jan Suchý jede proti brance Sovětů a dává gool! ....hra pokračuje, naši protivníci si nic nenechají líbit, ale pozor, naši opět útočí a tentokrát je to Jožka Černý! Ve 46 minutě a 23 vteřině dává Josef Černý druhý gol! Hoši, máme to doma. Jsme mistři! Máme zlatou. Československo porazilo Sovětský svaz 2:0.*

Trenér: *Kluci, máme to za sebou. Vyhráli jsme 2:0. Pojdme, poslechneme si naši krásnou hymnu.*

Hráči nastoupí do řady na led. Zní československá hymna. Přichází lektor v roli sovětského kapitána, obchází řadu hráčů a podává jim ruku. Každý hráč se musí rozhodnout, zda ruku přijme. Trenér jim připomíná, o čem se bavili v šatně před zápasem.

- **Politruk Boris (5 min)**

Hned po odchodu sovětského kapitána nastupuje Boris, zlobí se na hráče a začne jim vyhrožovat. Opře se zejména do těch, kteří během hry projevili svůj názor proti okupaci. Těm nesmělejším se naopak podbízí jako uvědomělým soudruhům. Vyhrožuje příkladem hokejistů v padesátých letech, kteří nespolečně pracovali, kritizovali komunistickou stranu na veřejnosti a byli odsouzeni za spiknutí a odseděli si mnohaleté tresty. Jestliže mají hráči drzé připomínky, přitvrdí a začne vyšetřovat, kdo přišel s nápadem s nepodáním rukou. Vyzývá hráče, aby byli rozumní. Nakonec je vyzve, ať udělá krok dopředu ten, kdo svého činu nelituje a ruku by nepodal i podruhé. Shrne a zhodnotí rozhodnutí jednotlivých hráčů.

V této části dojde ke klíčovému rozhodnutí postav a k přezkoumání a reflexi tohoto rozhodnutí, zároveň k reflexi celé hry. Je důležité, aby tato část hry měla spád. Důležitá je též postava politruka Borise, který opět využívá prostředků propagandy jako v úvodu ředitelka školy, oslovuje konkrétní hráče, dobře si pamatuje, kdo měl nevhodné poznámky, kdo nesouhlasil s příchodem bratrských vojsk. Opět je v kontrastu s postavou trenéra.

Míčková, Jitka: Kdo je vítěz - Pokřiky. 2019. Fotograf. Post Bellum. Web. 8. 1. 2019

Jednotlivé kroky této části slouží k budování napětí před rozhodujícím okamžikem po zápase. Fotografie z okupace, které jsou v kontrastu s tím, co se hráči jako žáci 5. třídy učili o Sovětském svazu ve škole, vyvolávají emoce, které jsou potlačeny a popřeny Borisem. Proti touze vyjádřit svůj názor stojí obavy o budoucí kariéru, rodinu atd. Hráči sice mají možnost svůj názor vyjádřit (před trenérem, cizím reportérem), je to však vzápětí Borisem použito proti nim.

Rozhodnutí nepodat ruku je v euforii vítězného zápasu pro žáky snadné. Není už tak snadné toto rozhodnutí později obhájit před Borisem, který hrozí a vyvíjí tlak.

Tato aktivita rozvíjí **občanské a sociální schopnosti** – žák posuzuje a hodnotí jevy, procesy, události a problémy ve svém okolí z různých úhlů pohledu, **rozvíjení sociální a emoční inteligence** účastníků, chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv; **kompetence komunikace v mateřském jazyce** – formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory; **kompetence k řešení problémů** – kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit,

uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů, užívá při řešení problémů logické a empirické postupy.

- **Konec hry (5 min)**

Žáci vystoupí z role. Mohou se doptat, jak to bylo dál a jak vše proběhlo ve skutečnosti.

2.3.1 Téma č. 3 Reflexe programu – 20 min

Forma a bližší popis realizace

Slovní reflexe organizovaná v kruhu.

Metody

Diskuze v kruhu, otázky, asociace, poslech.

Pomůcky

Židle.

Podrobně rozpracovaný obsah

- a) Reflexe pocitů ze hry – Jaké to bylo hrát roli? Jaké to bylo rozhodovat se za postavu?
- b) Reflexe rozhodnutí postavy – Co působilo na vaše rozhodnutí? Měli jste pochyby, zda jste se rozhodli správně? Jak na vás působilo zastrašování ze strany Borise/ředitelky? Jak chování ostatních hráčů?
- c) Jak byste se v podobné situaci rozhodli vy? Byli jste někdy v situaci, kdy jste museli překonat strach, abyste vyjádřili svůj názor?
- d) Mělo podle vás gesto hokejistů smysl? Jaký?

Reflexe probíhá po vystoupení žáků z role. Rozvíjí **občanské a sociální schopnosti** – žák respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, posuzuje a hodnotí jevy, procesy, události a problémy ve svém okolí z různých úhlů pohledu, chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv; **kompetence komunikace v mateřském jazyce** – formuluje a vyjadřuje své myšlenky, rozvíjí komunikační a argumentační dovednosti, naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje; **kompetence kulturního povědomí a vyjadřování** – oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají, uvědomuje si vlastní kulturní, národní a osobnostní identitu, zajímá se aktivně o politické a společenské dění u nás a ve světě.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MANUÁL PRO ŽÁKA PO SKONČENÍ PROGRAMU ČI JAKO PODPORA PRO JEDNOTLIVÉ AKTIVITY

2.2 Kdo je vítěz

Škola a hokej

- **Asociace**
  - Můj oblíbený sport _____
  - Když se řekne škola, napadne mne _____

- **Přesun v čase – škola v roce 1958**

Pokusíme se teď přesunout v čase zhruba o 70 let zpět do 50. let 20. století. Ocitneme se v jedné 4. třídě na základní škole.

Přichází soudružka učitelka:

Milý žáci, dnes je 7. 11. 1958 a tímto datem začíná měsíc ČSSR-SSSR přátelství. Proč toto přátelství slavíme a jak je pro naši zemi důležité? Kdo to ví? Možná nám k odpovědi pomohou krásná socialistická hesla. Rozdělíme se na skupiny po 4 a pokusíme vybrat z hesel to, které nejlépe vystihuje ČSSR-SSSR přátelství. Zástupce skupiny ho napíše na tabuli a vysvětlí nám, proč ho vybral.

- **Povídáš si někdy se svými prarodiči, jaké to bylo, když byli staří jako vy? Co bylo tehdy jiné než dnes? Jak například tehdy vypadala škola? Nech si od nich vyprávět, jak se ve škole cítili, v čem to bylo jiné, jak na školu vzpomínají.**

Otázky k diskusi ve skupině s paní učitelkou:

- **Co znamenají zkratky ČSSR a SSSR?**
- **Proč se slavilo a opěvovalo přátelství mezi ČSSR a SSSR?**
- **Víš, co to znamená VŘSR?**

- **Co ti říkají následující hesla? Rozumíš jim? Jak na tebe působí? Jaké podle tebe vystihuje nejlépe toto přátelství? Vybarvi si ho.**

Sovětský svaz – náš vzor

Se Sovětským svazem na věčné časy a nikdy jinak!

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

At' žije a vzkvétá věčné a nerozborné přátelství národů Československa a Sovětského svazu

At' žije Sovětský svaz – největší záruka světového míru

Sovětská armáda – nezdolná záštita pokojného budování a strážkyně míru

Sovětský svaz – opora míru a pokroku na celém světě!

V JEDNOTĚ JE SÍLA!

Za další upevnění československo-sovětských vztahů

- **Politá nástěnka**

Náhle vstoupí soudružka ředitelka: *Dobrý den, žáci, soudružko učitelko. To, co se děje v naší škole už přesahuje všechny meze. Někdo polil nástěnku s krásnou výzdobou k oslavám Velké říjnové revoluce nechutnou hnědou tekutinou a já vím, že to byl někdo z vás! Tak, ty se směješ, takže o tom něco víš. Kdo to byl? Jmenuj! Ty nic neřekneš? Tedy si zavolám tvé rodiče do školy, to se budeš jinak tvářit, co? Soudružko učitelko, zapište tomuto žákovi poznámku do žákovské knihy a přidejte vzkaz, že očekávám jeho rodiče zítra v ředitelně.*

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

- **Reflexe**

- Jak ses cítili v této škole? Smajlíkem nakresli tvé pocity z této školy a ze školy, kam chodíš.

1958	2020
------	------

- Co ti doma řeknou, když přineseš poznámku ze školy?

- **Vyšetřování + hokejový trenér**

Druhý den chce soudružka učitelka pokračovat ve vyšetřování: *Dobré ráno, třido. Jestli si myslíte, že nechám tento zločin nevyšetřený, to se velice mýlíte. Nastoupit do dvou řad proti sobě, podle velikosti. Tak, kdo o tom něco ví, udělá krok vpřed*

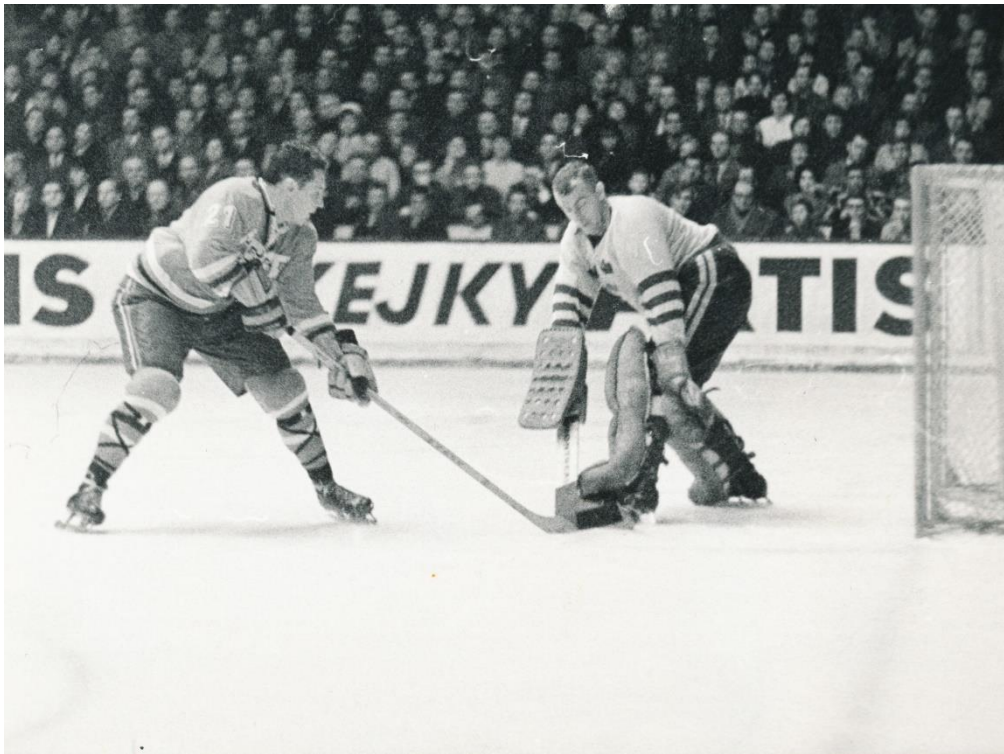
Náhle je přerušena příchodem hokejového trenéra Jardy Pitnera, který přišel do školy hledat mladé hráče do juniorského týmu: *Dobry den, ja jsem Jarda Pitner, trener nasich hokejistu, jiste mne znate, ze? A ja jsem se prisel, mila soudruzko, porozhlédnout po novych mladych sportovcích. Dělam to, pochopitelne, pro nasi vlast. Jestli muze byt totiž tahle země na něco hrdá, tak na svůj hokej určite. Vždyť naši hoši dokonce učili hokej i sovětské bratry. A ja věřim, že mezi vámi najdu dobré sportovce, dobré hokejisty, kteří nás ve světě nezklamou.*

- **Brainstorming**

- Když se řekne hokej, napadne mne _____

- Jaké vlastnosti a schopnosti by měl dobrý hráč hokeje mít?
-

Archiv: Paměť národa

- **Hra na postřeh**

Na zahřátí si zahrajeme hru. Proti sobě stojí dvě řady hráčů (v každé je stejný počet, bude-li vás málo, zahraje si s námi i soudružka učitelka). Hráči se v každé řadě odpočítají, uprostřed leží puk. Vyzolám číslo, např. 2, obě dvojky se snaží co nejrychleji sebrat puk a vrátit se na své místo. Když se hráč, který ukořistil puk, vrátí na místo, jeho družstvo má bod.

- **Trenér tě po prvním setkání přijal do hokejového týmu. Máš z toho radost? Víš, co to znamená?**

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

• První trénink

Čeká tě spousta let tréninku a tvrdé dřiny, v týmu zažijete úspěchy i neúspěchy, jak už to ve sportu bývá. Ted' se rozdělíte do skupinek po pěti (jako hokejový tým na ledě). Dostanete kartičky s různými situacemi z hokejového života a tyto situace znázorníte pomocí živého obrazu.

- TRÉNINK – POSILOVÁNÍ
- VHAZOVÁNÍ
- MUŽSTVO V ŠATNĚ PŘED ZÁPASEM
- VÍTĚZNÝ GÓL
- MUŽSTVO V ŠATNĚ PO VYHRANÉM ZÁPASE
- MUŽSTVO V ŠATNĚ PO PROHRANÉM ZÁPASE
- FANOUŠCI NA TRIBUNĚ
- FAUL
- NÁJEZDY

„Mužstvo v šatně po vyhraném zápase“, foto Jitka Míčková

• Jsme tým

Trenér: *Uběhlo 10 let. Protože jste všichni velmi pilně trénovali, jmenuji vás do národního týmu. A kdo se tedy dostal do týmu snů? Vlado Dzurilla. Vlado, gratuluji k postupu do národního týmu! A tady máme dalšího....(zavěsí hráčům na krk kartičky se jménem a číslem hráče). Chlapi, každý si přečte svou kartu a pak se všem představí, abychom všichni věděli, s kým máme tu čest být v národním týmu, je to jasné?*

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

„Já jsem Vlado Dzurila“, foto Jitka Míčková

Trenér – závěrečný proslov: *Chlapi, máte velké štěstí, že jste se do reprezentace dostali právě teď v roce 1968, protože všechno je teď volnější, budou snazší výjezdy do ciziny a na jaře se bude v ČSSR konat mistrovství světa. Na to se musíme pořádně připravit a celému světu ukázat, co v nás je. I když jsme malá země, máme tu spoustu skvělých hráčů. Zítra odjždíme na soustředění a začínáme s tréninkem.*

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Mistrovství světa

- **Balení tašky**

Uprostřed kruhu leží imaginární hokejová taška, kterou si balí každý z vás na letní soustředění. Každý do ní přidá jednu věc, kterou by si vzal na soustředění se slovy „Já si na soustředění беру...“. Zkuste si zapamatovat to, co tam přidal váš spolužák, zopakujte to a přidejte něco svého.

- **Na soustředění: Skupinová improvizace**

Trenér: Tak, chlapi, teď musíme zdokonalit všechno, co budeme potřebovat na mistrovství, jasné? Takže všichni pojďte sem a trochu se protáhneme – běh, kliky, dřepy, protažení paží, nohou. Teď si zkusíme nějaké akce hráčů na ledě - přihrávky, obranná akce, brankářská akce, penalty. Nevlákáme se, pohyb, pohyb, chlapi. Já myslím, že to půjde.

- **Večer na soustředění**

Pedagog: Je po tréninku. Po něm následoval bujarý mejdan, veselili jste se, popíjeli, pouštěli si nejnovější rockové desky, co jednomu z vás poslal strýček z USA, teď ležíte a těšíte se na blížící se mistrovství. Každý si najde nějaké místo, kde je mu dobře a zavře si oči.

Hráči spí. Do ložnice vpadne po chvilce trenér: Kluci, poslechněte si rádio! Venku jsou tanky!

Zazní text o okupaci, který čte druhý učitel

- **Okupace ve fotografiích**

Pedagog: Co hráči mohli vidět druhý den na ulicích? Po zemi jsou rozloženy fotografie z okupace 1968. Projděte se mezi fotografiemi a na přiložené papíry запиšte, co vás k fotografiím napadá (co zaujalo, pocit atd.).

V kruhu si pak přečteme, co je napsáno u jednotlivých fotografií. Společně shrneme to, co se vlastně stalo, co příjezd vojsk znamená.

- **Názor na okupaci**

Pedagog v roli trenéra prozkoumává mínění hráčů stran invaze: Tak, hoši, co na to říkáte?

- **Politruk Boris**

Trenér: Situace se vstupem vojsk nám dost změnila plány. Ale to vám řekne sám náš politický pracovník Boris.

Boris hráče oslovuje „soudruzi“ a podá jim ideologický výklad toho, co se stalo: Okupace byla bratrská pomoc, stvrdili naši čelní představitelé svými podpisy na návštěvě v Moskvě. A tak to má být. Musím vám oznámit špatnou i dobrou zprávu - mistrovství světa se nepořádá u nás, pojedeme reprezentovat naši socialistickou republiku a socialistický sport vůbec. Já s vámi pojedu jako dozor, abyste netropili nějaké hlouposti, abyste nedělali zbytečná rebelská gesta, kterými nic nezmůžete, nikdo na to není zvědavý a pro vás může mít jenom nepříjemné následky, co se týče kariéry i osobního života. Jiřík, ty jsi tady vykládal něco o okupaci. Dej si příště pozor, co říkáš. Golonka, ty studuješ vysokou školu a určitě ji chceš studovat i dál, tak žádné hlouposti. Suchý, asi bys nerad přišel o místo v reprezentaci, co? Nedomanský, určitě si chceš ještě někdy zahrát v cizině, ne? Holík, asi nechceš, aby tvoji rodiče kvůli tobě přišli o práci.

Stockholm

- **Trenérův návrh**

Trenér: *Tak, hoši, cesta do Stockholmu proběhla fajn. Je před námi zápas se Sověty a tak mne napadlo, víte, jak jsme se bavili v Praze o té sovětské okupaci, co kdybychom celému světu ukázali, že s tím, co se děje v naší republice, nesouhlasíme. Máte někdo nějaký nápad, jak to po zápase udělat? Mě napadlo po zápase Sovětům nepodat ruku. Co na to říkáte? Musíme si uvědomit, co by to mohlo pro nás znamenat a zda najdeme v sobě sílu to udělat. Hoši, každý máme doma rodinu, někdo i děcko, musíte si dobře rozmyslet. Opravdu záleží na každém z vás, jak se rozhodne. Ale hlavně, hoši, pojďme ten zápas vyhrát!*

- **Zápas a vítězství - hra s puky**

Trenér: *Hoši, začíná zápas. Máme nová pravidla, poslouchajte. Sedněte si do kruhu, pošleme si dva puky, jeden má na sobě rudou hvězdu – představuje sovětské hráče, druhý je prázdný, představuje československé hráče. Oba puky se posílají, sovětský puk nesmí dohonit československý.*

Pedagog vše v roli komentátora doprovází: *A je rozehráno. Naši hráči jdou do toho celým srdcem..... Je to dramatická hra, plná napětí a nervozity.... Pozor, náš puk míří na branku Sovětů...a je to tu, ve 32 minutě a 56 vteřině Jan Suchý jede proti brance Sovětů a dává goool! Hra pokračuje, naši protivníci si nic nenechají líbit, ale pozor, naši opět útočí a tentokrát je to Jožka Černý! Ve 46 minutě a 23 vteřině dává Josef Černý druhý gól! Hoši, máme to doma. Jsme mistři! Máme zlatou. Československo porazilo Sovětský svaz 2:0.*

Trenér: *Kluci, máme to za sebou. Vyhráli jsme 2:0. Pojďme, poslechneme si naši krásnou československou hymnu.*

- **Rozhodnutí**

Hráči nastoupí do řady na led. Zní československá hymna. Přichází druhý pedagog v roli sovětského kapitána, obchází řadu hráčů a podává jim ruku. Každý hráč se musí rozhodnout, zda ruku přijme.

- **Politruk Boris**

Hned po odchodu sovětského kapitána nastupuje Boris: *Tak to ne, pánové. Toto jsme si nedomluvili. Vy ani nevíte, co vám za takové hloupé gesto hrozí!!! Já neříkám, že jste všichni stejní. Máme tu i uvědomělé soudruhy. Jen si vzpomeňte, co se dělo hokejistům v padesátých letech, kteří nespolupracovali, kritizovali komunistickou stranu na veřejnosti. Byli odsouzeni za spiknutí a odseděli si mnohaleté tresty. Kdo vůbec přišel s takovým nápadem? Buďte rozumní. Já vám dám ještě jednu šanci - ať udělá krok dopředu ten, kdo svého činu nelituje a ruku by nepodal i podruhé. A já si zapíšu vaše jména a věřte mi, že to nebudete mít jednoduché.*

- **Konec hry**

Pedagog: *V tuto chvíli naše hra končí, vystupte ze svých rolí hokejistů, sundejte si jména hráčů a posadte se do kruhu.*

Reflexe

- Reflexe pocitů ze hry – Jaké to bylo hrát roli? Jaké to bylo rozhodovat se za postavu?
- Reflexe rozhodnutí postavy – Co působilo na vaše rozhodnutí?
- Měli jste pochyby, zda jste se rozhodli správně? Jak na vás působilo zastrašování ze strany Borise/ředitelky? Jak chování ostatních hráčů?
- Jak byste se v podobné situaci rozhodli vy? Byli jste někdy v situaci, kdy jste museli překonat strach, abyste vyjádřili svůj názor?
- Mělo podle vás gesto hokejistů smysl? Jaký? Jak si myslíte, že to s nimi dopadlo?

MATERIÁL

Téma č.1 Škola a hokej

Příloha 4.4.1 – socialistická hesla

- **Buduj vlast, posílíš mír**
- **Sovětský svaz – náš vzor**
- **Proletáři všech zemí, spojte se!**
- **Se Sovětským svazem na věčné časy a nikdy jinak!**
- **Úkoly XI. sjezdu KSČ splníme!**
- **Socialistickou výrobou k lepšímu zítřku!**
- **Výročí VŘSR – svátek všeho pokrokového lidstva!**
- **Ať žije a vzkvétá věčné a nerozborné přátelství národů Československa a Sovětského svazu**
- **Ať žije marxismus-leninismus, nepřemožitelná zbraň pracujících celého světa**
- **Ať žije Sovětský svaz – největší záruka světového míru**
- **Komunismus – náš cíl**
- **Komunismus – náš zítřek**
- **Kupředu za další úspěchy při budování vyspělé socialistické společnosti**
- **Leninskou cestou k dalšímu rozvoji naší socialistické vlasti!**
- **Pod vedením KSČ za další rozvoj socialistické společnosti**
- **Socialisticky pracovat, socialisticky žít!**

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

- **Sovětská armáda – nezdolná záštita pokojného budování a strážkyně míru**
- **Sovětský svaz – opora míru a pokroku na celém světě!**
- **V jednotě je síla!**
- **V pevné jednotě KSČ a lidu za další úspěchy při budování rozvinuté socialistické společnosti**
- **Světový festival mládeže a studentva v Moskvě – za mír a přátelství**
- **Za další upevnění československo-sovětských vztahů**
- **V čele s KSČ za další rozvoj naší socialistické vlasti!**
- **Ať žije naše dělnická třída!**
- **Sovětský svaz – mírová hráz**

Příloha 4.2.2 – hokejové pojmy

TRÉNINK – POSILOVÁNÍ

VHAZOVÁNÍ

MUŽSTVO v ŠATNĚ PŘED ZÁPASEM

VÍTĚZNÝ GÓL

MUŽSTVO v ŠATNĚ PO VYHRANÉM ZÁPASE

MUŽSTVO v ŠATNĚ PO PROHRANÉM ZÁPASE

FANOUŠCI NA TRIBUNĚ

FAUL

NÁJEZDY

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Jan Hrbatý 6

Útočník narozený ve Stražisku u Prostějova do rodiny krejčího. První brusle mu byly o 4 čísla větší, proto si do nich dával ještě papuče. Dlouho hrál hokej jen na rybníce, pro zábavu stejně jako jiné sporty. Učil se na zámečníka. Do organizovaného hokeje se zapojil až v 16 letech. Je pověstný tím, že stále používá hokejku s rovnou čepelí, která už dávno vyšla z módy. On s ní však útočí skvěle. Novináři mu dali přezdívku „Rychlík z vysočiny”.

Jaroslav Holík 20

Útočník narozený v Havlíčkově (tehdy ještě Německém) Brodě stejně jako jeho mladší bráška Jirka do řeznické rodiny (řezníci byli jeho táta, strýc i děda). Nejdřív ho táta učil lyžovat, ale pak v Brodě postavili stadion a on se pustil do hokeje. V týmu působí jako přirozený lídr, kamarádi mu říkají „Starej”. Rád se vsází, třeba se vsadil, že uběhne maraton, a díky své železné vůli sázku vyhrál.

Jiří Holík 5

Narozen v Havlíčkově (tehdy ještě Německém) Brodě. Má staršího bratra Jardu, se kterým odmalička hrávali hokej. Poprvé hrál už ve čtyřech letech a bruslení mu šlo mnohem lépe než bratrovi. Už v jedenácti letech hrál za Brod přebor republiky. Studuje tělesnou výchovu a zeměpis na vysoké. Vždycky rád četl knížky o dalekých zemích a sní o tom, že se jednou podívá do cizích zemí. Třeba se mu to podaří i díky hokeji. Má přezdívku „Mrňous”.

Richard Farda 11

Narozen v Brně, jako junior hrál za Zbrojovku Brno, hraje jako útočník. Jeho otec Eduard je bývalý hokejista a fotbalista, nyní trenér a syna podporuje, aby to v hokeji někam dotáhl. Richard už se těší, až se s národňákem podívá do ciziny.

Václav Nedomanský 14

Narodil se v Hodoníně. Dlouho se nemohl rozhodnout mezi hokejem a fotbalem, ale nakonec se rozhodl pro hokej a je jedním z nejlepších střelců v útoku. Kromě hokeje ho vždycky hodně bavila biologie a zeměpis. Lákají ho cizí země. Novináři mu dali přezdívku „Big Nedo”.

Josef Černý 10

Narozen v Rožmitále pod Třemšínem, jako jediný kluk v rodině s osmi sestrami. Od malička hrával hokej na rybníce za domem. Odjakživa se o něm mluvilo jako o velkém talentu, jak v hokeji, tak ve fotbale. Studoval obor elektronavíječ, ale hokej ho vždycky bavil mnohem víc. Je skvělý útočník. Jeho dívka Marta prodává v mléčném baru u hokejového stadionu a pokaždé mu dává větší porce jídla než ostatním.

Jan Klapáč 15

Narozen v Praze, ale mládí strávil v okolí Karlových varů. Nejdřív jezdil hodně na závody v cyklistice, ale když ukončil strojní průmyslovku, rozhodl se definitivně pro hokej. Je to velmi slušný a citlivý kluk, přesto hraje v útoku a dokáže si se soupeřem s grácií poradit.

Jan Havel 12

Útočník narozený v Kolíně. Jeho táta se věnoval fotbalu, chytal první ligu za kolínský tým. Honza do deseti let hrál hokej jenom na rybníce, ale pak se přihlásil potají do hokejového klubu. Když se to rodiče dozvěděli, hokej mu povolili, a dokonce ho v něm podporovali. Věděli, že by stejně nic nezmohli. v týmu má přezdívku „Gusta“. Rád jezdí na motorce.

Josef Augusta 18

Narodil se v Havlíčkově Brodě, od malička jezdil fandit na hokejové zápasy svým kamarádům. Má přezdívku „Aušus“. Vždycky ho bavil zeměpis a cestování a přemýšlel o dráze učitele, ale hokej nakonec zvítězil.

Vladimír Dzurilla 1

Vlado je rodák z Bratislavy. S hokejem začal poměrně pozdě, ve 13 letech. Jeho brankářský styl se blíží kanadsko-americkému způsobu: nebojí se odvážně vyjet z branky a zmenšovat střelecké úhly. Svou brankářskou pozici v týmu chce mít vždy jistou, s konkurencí se jen obtížně smiřuje. Jinak je ale dobrosrdečný a každé vítězství s kamarády rád pořádně oslaví.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Miroslav Lacký 2

Původně byl fotbalistou, k hokeji se dostal až v 16 letech. Kolegové mu pro jeho drobnou a mrštnou postavu přezdívají „Prcek“. Má kamarádkou a nekonfliktní povahu a na střídačce, v kabině, autobuse, hotelu i letadle se vždy postará o dobrou zábavu. Mezi spoluhráči patří k těm nejoblíbenějším.

Jan Suchý 17

Rodák z Havlíčkova Brodu, kamarády přezdíváný „Souška“. Jako dorostenec hrál i fotbal, ale nakonec se rozhodl pro hokejovou kariéru. Neohrožený obránce, který se nebojí tlumit soupeřovy střely vlastním tělem, štychy v obličejí radši ani nepočítá a často se odvážně vrhá do protiútku.

Josef Horešovský 3

Pochází od Kladna a s hokejem začínal jako každý venkovský kluk na rybníce. Pro jeho mohutnou postavu mu všichni přezdívají „Medvěd“. Už jako žák byl skvělý obránce a od 15 let hrál za Kladno. Sportem se chce zabývat do hloubky, studuje tělovýchovu a sport na Univerzitě Karlově v Praze. Do národního týmu ho vybrali, protože je pověstný přesnými přihrávkami a střelbou od modré čáry.

Oldřich Machač 4

Pochází z Prostějova. „Olinek“ je štíhlý a mrštný, na ledě předvádí téměř akrobatické kousky. Nikdo kolem něj neprojede bez úhony, všichni si dávají pozor na jeho pověstné bodyčky. Je to poctivá duše a má smysl pro legraci. Hodně se kamarádí s Frantou Pospíšilem, jsou v obraně nerozlučná dvojka.

František Pospíšil 7

Ve škole se vždycky dobře učil a rodiče by ho rádi viděli na studiích. Jeho ale už na základní škole víc lákal hokej. Soustředěnost, klid a rozvaha mu pomáhá podávat skvělé výkony v obraně. Nebojí se ani tvrdé práce, mimo hokej pracuje v dolech jako důlní měřič.

František Ševčík 21

Puk začal prohánět poprvé na rybníce na návsi v rodných Vilémovicích na jižní Moravě. Má statečné srdce a nezměrnou vůli. Je to neúnavný dřič, navíc nesmírně skromný a poctivý. Svým zodpovědným přístupem k tréninku je vzorem pro ostatní kluky. Hraje jako útočník na křídle.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Josef Golonka 9

Pepova matka je trenérka krasobruslení. Chtěla mít z Josefa a jeho sestry krasobruslařský pár, on ale zběhl k hokeji. Energický rebel, věčný diskutér, který si své mínění nikdy nenechává pro sebe. Fanoušci ho milují. S protihráči se moc nemazlí, za své ostré zásahy si vysloužil přezdívku „Žiletka“. v týmu platí za baviče. Hraje v pozici středového útočníka. K tomu studuje Vysokou školu ekonomickou.

Jaroslav Jiřík 16

Hraje v útoku jako levé křídlo v tandemu s Josefem Golonkou. Má přítelkyni, letušku Kristýnu, a chtějí se brzy brát. Hokejovému řemeslu se vyučil v Kladně. Protože se rád motá před soupeřovou brankou („jako brambor v hrnci“), vysloužil si v kladenském týmu přezdívku „Brambor“. Láká ho létání, jednou by si rád zkusil sám pilotovat letadlo.

Vladimír Bednář 23

Levý obránce, jeho silnou stránkou je hra tělem. Kamarádi mu přezdívají „Bedna“. Jednou by se chtěl vrátit do Plzně a trénovat juniory.

Václav Mařík 19

Střední útočník. Má skvělou techniku a vidí i za roh. Na kontě má plno přesných zásahů. Má ženu a malého synka, už se těší, až ho bude učit hokej.

Jiří Novák 27

Střední útočník. Jeho silnou stránkou je útočné bránění, kterým dokáže soupeře ve správnou chvíli připravit o puk. v týmu má přezdívku „Bochník“. Má podnikavou povahu. Kdyby nebyl hokejistou, chtěl by být obchodníkem.

Vladimír Müller 13

Útočník z Prahy. Už od mládí se přátelil se známými hokejisty. Je obratný bruslař a skvělý střelec, kterého na ledě nic nezastaví.

Vladimír Martinec 26

Mimo led tichý a málomluvný, zato na ledě král. Král rafinovaných kliček, který dokáže soupeře zaskočit a zdeptat nečekanou akcí. Televizní fanoušci milují jeho bezstarostný úsměv od ucha k uchu. Má přezdívku „Ital“.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

František Zelenický 24

Obránce, rodák z Bratislavy. Vždycky jako vzor obdivoval svého rodáka Jožu Golonku. Teď se mu splnil sen být s ním v reprezentaci. Jeho přítelkyně Mária mu moc fandí, chodí na všechny jeho zápasy na Slovensku. Rád by ji někdy vzal i někam dál, když to půjde.

Karel Vohralík 22

Obránce z Pardubic. Pochází z velké rodiny. Góly moc často nedává, zato v obraně je jako ostříž. Jeho snem je hrát na olympiádě. Jeho rodiče už si kvůli tomu plánují poříditi televizi.

Július Haas 25

Špičkový střelec ze Slovenska, dává gól za gólem. Na ledě dokáže řídit jako ďas. Hrozně nerad prohrává. Jeho střely jsou rychlé a rázné jako jeho povaha. Přezdívají mu „Brada“.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Příloha 4.2.4 – fotografie okupace z databáze Paměť národa

Sovětské tanky v ulicích Liberce - srpen 1968. Osobní archiv: Vlasta Rypáčková, roz. Košvancová

Sovětské tanky v ulicích Liberce - srpen 1968. Osobní archiv: Vlasta Rypáčková, roz. Košvancová

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

1968 okupace. Osobní archiv: Luděk Svoboda

Maier Vlastimir - okupace 1968. Osobní archiv: Vlastimir Maier

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Obrněné transportéry VB zablokovaly pražské ulice, srpen 1969. Osobní archiv: Jiří Všetěčka

1968 okupace. Osobní archiv: Luděk Svoboda

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Příloha 4.2.5 – vpád vojsk do naší republiky

Všemu lidu Československé socialistické republiky

Včera, dne 20. srpna 1968, kolem 23. hod. překročila vojska Sovětského svazu, Polské lidové republiky, Německé demokratické republiky, Maďarské lidové republiky a Bulharské lidové republiky státní hranice Československé socialistické republiky. Stalo se tak bez vědomí prezidenta republiky, předsedy Národního shromáždění, předsedy vlády i prvního tajemníka ÚV KSČ a těchto orgánů.

Příloha 4.2.6 – hymna

<https://www.youtube.com/watch?v=l7Mnl8K7shk>

Příloha 4.2.7 - pamětníci

Odkaz na pamětníka J. Holíka <https://www.pametnaroda.cz/cs/holik-jiri-1944>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY